

plně uspokojeny býti musí. Dovolání, které této okliky užívá, odkázati dlužno na motivy, které ji zřetelně vylučují. Právěť se tam (Pamětní spis str. 162): Ježto ve vyrovnávacím řízení jmění zůstává ve správě dlužníkově, odpadá se správou podstaty většina pohledávek §u 46 konk. ř. Jen útraty řízení, jakož i daně došly (ve vyrovnávacím řízení) podobného postavení, jako pohledávky (roz. dluhy) podstaty v úpadku, a jsou proto zařaděny mezi výsadní pohledávky (§ 23 čís. 1). K těmto přidružují se pohledávky, jež by v úpadku byly konkursními pohledávkami I. a II. třídy. Tedy jen útraty řízení a daně (jakož i jiné veřejné dávky) jsou z dluhů, jež v konkursu platí dle §u 46 konk. ř. za dluhy podstaty, převzaty do §u 23 vyr. ř. za pohledávky privilegované, jež plně uspokojeny býti musí, nikoli však nejsou do něho převzaty s nimi také pohledávky čís. 3 a 4 §u 46 konk. ř. Ale premie pojistné spadají pod čís. 3. Správně praví Lehmann Kom. II. str. 101, že pohledávky (dluhy) massy dle §u 46 čís. 3 a 4 konk. ř. nemohou ve vyrovnávacím řízení vzaty býti do ohledu, protože dlužníku zůstává právo disposiční a § 21 a násl. konk. ř. (jednající o vstoupení správce v dvojstranné smlouvy) ve vyrovnávacím řízení upotřebeny býti nemohou. Z toho pak jde, že nemůže tu upotřeben býti ani § 46 čís. 3 konk. ř., jenž jedná právě o nárocích na splnění dvojstranných smluv, v něž správce vstoupil. Zkrátka zákonodárce neuznal premie pojistné za hodny výsady §u 23 vyr. ř. a s tím se dlužno spokojiti, neboť že by tu právní cit byl uražen, nelze říci, třeba že v případě, že by nastala pojistná událost, pojišťovna by byla povinna hraditi celou pojištěnou škodu a ne toliko kvotu odpovídající poměrně kvotě vyrovnací, jakou obdrží na premie. Neboť to je právě vyrovnání a jeho účel, jež v účincích svých stihají stejně i každého jiného věřitele, jako pojišťovnu: musíť na př. prodatel, jenž dodal zboží, spokojiti se také jen s vyrovnací kvotou tržové ceny (v daném případě 30%), ač sám dodal za 100%. Ba pojišťovny na tom jsou lépe, ježto mají v stanovách (podmínkách) pojišťovacích pravidelně výhrady pro případ neplacení premií, anebo aspoň mají možnost, výhradami takovými se zajistiti. Rozhodnutí ze dne 18. března 1924 Rv I 1587/23 č. sb. 3621 není s tím v odporu, protože tam šlo o premie, jichž splatnost nastala teprve za řízení vyrovnávacího, kdežto v našem případě jde o premie dospělé již před zahájením řízení toho.

Čís. 4373.

Dávka z přírůstku hodnoty nemovitosti.

Z úmluvy, že kupitel ponese dávku z přírůstku hodnoty, nabývá prodatel oprávnění, domáhati se na kupiteli, by zaplatil dávku přímo příslušnému úřadu. Nepoužil-li však prodatel v ukládacím řízení ve prospěch kupitelův všech zákonných prostředků za účelem správného vyměření dávky, není kupitel povinen zapraviti celou vyměřenou dávku, nýbrž jen tolik, kolik by bylo bývalo vyměřeno, kdyby bylo bývalo

prodátelem použito zákonných opatření v zájmu správného vyměření dávky.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1924, Rv I 1502/24.)

V kupní smlouvě, již prodal žalobce žalovaným nemovitost, zavázali se žalovaní, že ponесou ze svého zemskou dávku z přírůstku hodnoty. Když byl žalobce vyzván zemským inspektorátem k vyplnění příslušného dotazníku za účelem vyměření dávky, zachoval se zcela pasivně a když mu byl doručován platební rozkaz na 5878 Kč, nejprve ho nepřijal a když mu byl později doručen politickou správou, vrátil ho s tím, by se úřad obrátil na kupitele. V exekuci ku vymožení dávky byl žalobci zabaven spořitelní vklad 5658 Kč. Žalobce domáhal se na žalované, by mu zaplatili 5658 Kč 61 h a zbytek 220 Kč odvedli zemské pokladně. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: Pokud se týče smluvní přípovědi žalovaných, že sami zaplatí dávku z přírůstku hodnoty, nejde o slib placení ve prospěch osoby třetí — zde zemského inspektorátu — ve sm. ř. 881 obč. zák., zakládající se na smlouvě, nýbrž jde o veřejnoprávní dávku, zákonem odůvodněnou. Poněvadž dávka z přírůstku hodnoty vyměřována jest zemským inspektorátem a placena u zemské pokladny, jsou jediné zemský inspektorát (zemská pokladna) oprávněny zaplacení této dávky požadovati (vymáhati). Ježto však žalovanou stranou nebyl ve sporu namítnut nedostatek aktivní legitimace ohledně žalobcem ještě nezaplaceného zbytku dávky z přírůstku hodnoty 220 Kč s přísl., a k vadě této nelze přihlížeti z moci úřední, nevzal ani odvolací soud na tuto okolnost zřetele. Žalovaní v rámci svých odvolacích důvodů uplatňují v podstatě jen to, že žalobce zřejmou nedbalostí zavinil, že dávka z přírůstku hodnoty byla předepsána vyšší částkou než 2461 Kč a že by při správném vyměření dávky měli platiti pouze tuto částku. Žalovaní však přehlíží, že bylo bezvadně zjištěno, že dávka z přírůstku hodnoty byla předepsána částkou 5878 Kč 92 h a že zaplacení této částky bylo žalobci pravoplatně uloženo platebním příkazem, že tudíž popření výše dávky z přírůstku hodnoty, již je zaplatiti, nemůže míti v tomto sporu úspěchu. Bylo by proto také zcela zbytečno o výši dávky z majetku slyšeti znalce. Z toho však dále plyne, že námitka žalovaných je souhlasná s uplatňováním škody, již domněle trpí (utrpěli) tím, že v důsledku zřejmé nedbalosti žalobcovy musí mu nahraditi vyšší dávku z majetku, než kterou by bylo správně platiti. Jejich námitka nedotýká se tudíž rozhodující zde otázky, která také doznáním žalovaných vůbec není sporná, zda jsou podle smlouvy povinni zaplatiti pravoplatně předepsanou dávku z přírůstku hodnoty. Případný nárok na náhradu škody, plynoucí ze zavinění žalobcova, musili by žalovaní jinak uplatňovati započtením, chtěli-li by, aby o tomto jejich samozřejmém nároku bylo v tomto sporu rozhodováno. Okolnost, že jsou oprávněni vznést nárok na náhradu škody, nevylučuje správnost žalobního nároku.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Především dlužno odvolací soud, jenž nemá odsouzení žalovaných k zaplacení 220 Kč k rukám pokladny za právně přípustné, upozorniti na § 1404 n. zn. obč. zák. Co však se týče náhledu téhož soudu o nepřipustnosti obrany žalovaných v použité formě, má se věc takto: Kdyby se byli žalovaní zavázali, že zaplatí dávku v té výši, jak v y m ě ř e n a bude, dalo by se snad mluvit tak, jak činí odvolací soud, že žalobce, zaplativ ji sám, má nárok, by mu ji nahradili celou, a oni, pak-li míní, že mají nárok na náhradu škody proti němu z toho důvodu, že neučinil vše, co bylo v jeho moci, by dávka vyměřena byla takovým obnosem, jakým při daném stavu věci dle zákona připadá, že mohou si tento požadavek započtením proti žalobě namítati, a že, když tak neučinili, nelze k němu přihlížeti a dlužno tudíž odsouditi je k zaplacení celé vyměřené dávky. Ale žalovaní tak se nezavázali, nýbrž toliko tak, že nesou případnou dávku z přírůstku hodnoty ze svého, což možno dle pravidel poctivého právního styku, platných najmě též pro všechny smlouvy a úmluvy (§ 914 n. zn. obč. zák.), vykládati jen tak, že ponese dávku tím obnosem, jaký při daném stavu věci dle z á k o n a s k u t e č n ě v y p a d á, nehledě, jakým bude vyměřena, takže, bude-li vyměřena obnosem vyšším, než náleží, a věc bude se míti tak, že za toto nesprávné vyšší vyměření bude jim žalobce práv — nebudou oni hraditi mu více než obnos správný, a nepřináležející plus on ponese si sám.

Tu není tedy pro žádnou kompensaci místa, protože tu není žádného protinároku, ježto ani žalobcův nárok ani závazek žalovaných nečiní více, než co dávka po právu činí, k čemuž doložiti dlužno, že, nebyl-li by žalobce za nesprávné vyšší vyměření práv, dlužno vyměření to pokládati za správné. Je tedy otázka, kdy je žalobce za ně práv. Odpověď: když neučinil vše, co bylo v jeho moci, by se nesprávnému vyměření vyvaroval. Podle zmíněných již pravidel poctivého právního styku nelze úmluvě o přesunutí dávky rozuměti jinak, než že se dle povahy věci a úmyslu stran samozřejmě předpokládá, aniž by to musilo býti zrovna výslovně připomenuto, že prodávatel (žalobce), jež jedině povinnost dávku platiti stihá a s nímž vyměřující úřad jedině jedná (§ 15 a 17 dávkového řádu z r. 1915), nebude jednati na škodu kupitele (žalovaných), nýbrž že loyálně a poctivě, zrovna tak, jako by šlo o něho sama, bude se starati, aby dávka vyměřena byla správně a ne nenáležitě vysoko, že tedy nejen ničeho neopomene, co mu zákon opatřiti poručí, nýbrž i jinak všecko zařídí, co v zájmu kupitelovu nutně potřebným neb i jen účelným jeviti se bude, nejen tedy, že vyhoví svým povinnostem, jež mu řád dávkový v §u 17 ukládal, nýbrž že nad to, obdržev platební příkaz, závčas jej kupiteli sdělí a v pochybnosti pokyny od něho si vyžádá, zda má či nemá stížnost do něho podati, a dle jeho návodu se zachová, pokud se týče stížnost jím (kupitelem) na jeho (prodávatelo) jméno pořízenou podepíše, zkrátka, jak řečeno, učiní vše, co v jeho moci, by přemrštěnému vyměření vyvaroval. Tato povinnost prodávatele zakládá se tedy nikoli na nějaký snad poměr zmocněnecký, na nějaký příkaz kupitelův k jeho zastupování v řízení vyměřovacím — vždyť prodávatel

vystupuje v řízení tom z předpisu zákona a nikoli z příkazu kupitele, tedy vlastním jménem a nikoli jménem tohoto — nýbrž na samu úmluvu o přesunutí, na poměr jí založený, v němž je mu povinen k péči řádného muže a poctivého smluvníka. Zajistěť že vše, co shora jako jeho povinnost vytčeno, řádný a poctivý kontrahent sám od sebe pravidelně opatří, a proto musí, pak-li že kontrahent tak se zachová opomene, následky opomenutí stihnouti jeho a nikoli druhou stranu, která opatření ta učiniti nemohla, protože úřad s ní nejedná — vyjma ovšem případ Šu 17 poslední odstavec, o nějž však zde nejde. V tomto případě žalobce nevyhověl již ani svým povinnostem, v Šu 17 řádu dávk. mu uloženým, jak z porovnání jeho prohlášení ze dne 28. listopadu 1921 s předpisy Šu toho plyne, a není docela případné, jak to soud prvé stolice omlouvá. Žádná omluva tu neplatí, neboť žalobce měl svou povinnost splniti, avšak nesplnil, a nelze nechat nésti následky kupitele, jak činí první soud. Samo to, čím ho první soud omlouvá, ho usvědčuje, zejména dokazuje dovolaný prvním soudem přípis inspektorátu zemského ze dne 27. února 1924, že kdyby byl žalobce své povinnosti dle Šu 17 dávk. řádu zadost učinil («kdyby byl inspektorát věděl atd.»), bylo by bývalo zavedeno řízení k zjištění zcizovací hodnoty. První soudce zneuznává poměry. V poměru k úřadu byl toliko žalobce a neprávem praví první soud, že bylo povinností žalovaných učiniti oznámení dle Šu 17. Tím, že oni dávku ve smlouvě převzali, nevstoupili oni na místo žalobce v poměr k úřadu, neboť tohoto se úmluva přejímací nijak nedotkla. Také nerozhoduje, že výše dávky jednou právoplatně vyměřená nemůže býti již změněna, a že soud zejména není povolán, aby to učinil, vždyť nic takového žaloba ani nežádá, úřad má napořád vůči žalobci právo na zaplacení celé dávky tak, jak byla vyměřena, ale tu nejde o úřad, nýbrž jen a jen o poměr mezi žalobcem a žalovaným, aby žalobce zaplatil ze svého, oč dávka výše vyměřena, než by byla bývala, kdyby se byl dle své povinnosti choval. Zjištění tohoto převýšku docílí se tak, že se provede řízení, které by byl úřad provedl, kdyby byl žalobce své povinnosti vyhověl, t. j. provede se soudní odhad, v případě potřeby s předchozím výsledkem přezvědných osob, jež ovšem v procesu nutno slyšeti jako svědky. K soudnímu odhadu totiž bylo by to vždy došlo, kdyby se úřad se žalobcem byl nedohodl (§ 18 řádu), k čemuž ovšem žalobce v poměru svém k žalovaným bez jich svolení byl by oprávněn ani nebyl. Vyšetřená odhadní cena pak ukáže, jak by byla bývala dávka správně vyměřena, neboť bude to pak už jen matematický úkol (§ 12 a 13 řádu, k tomu předem § 5 a § 8—10 téhož).

Čís. 4374.

Přidavku dle Šu 1 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 299 sb. z. a n., nelze se domáhati pořadem práva.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1924, R II 342/24.)